

Forskjeller mellom en parlamentarisk styringsform og formannskapsmodellen

HADELAND IPR

25.10

Forskjeller mellom en parlamentarisk styringsform og formannskapsmodellen

- ✓ **Formannskapsmodellen** er basert på en idé om samarbeid og **konsensus** på tvers av politiske skillelinjer, og at mindretallet tas med i de politiske beslutningsprosessene.
- ✓ Et annet viktig trekk ved modellen er at **kommunedirektøren** innstiller saker til politisk behandling
- ✓ **Den parlamentariske modellen** er basert på en idé om konkurranse mellom forskjellige interesser langs politiske skillelinjer, og at mindretallet fungerer som opposisjon mot en styringsdyktig posisjon. Fylkesrådet er øverste ansvarlig for den kommunale administrasjonen
- ✓ Innstillingsretten delegert til de enkelte **fylkesrådet** og **de enkelte fagrådene**, som legger frem saker for videre politisk behandling.

Fordeler med formannskapsmodellen

- **Lokal tilpasning:** Modellen gir større rom for tilpasning til lokale forhold, noe som kan føre til mer relevante beslutninger for innbyggerne.
- **Effektiv beslutningsprosess:** Med et formannskap som forbereder saker for kommunestyret, kan prosessene være mer effektive og mindre tidkrevende, noe som kan øke handlekraften.
- **Stabilitet:** I kommuner med mindre politisk uro kan formannskapsmodellen gi en mer stabil administrasjon, da det ikke nødvendigvis er like hyppige endringer i ledelse som i et parlamentarisk system.
- **Bred politisk representasjon:** Formannskapet kan bestå av representanter fra flere partier, noe som gir en bredere politisk representasjon og mulighet for samarbeid på tvers av partigrenser.

Ulemper med formannskapsmodellen

- **Begrenset politisk dynamikk:** Formannskapsmodellen kan føre til mindre politisk dynamikk, ettersom beslutningsprosesser kan bli forutsigbare og mindre åpne for nytenkning.
- **Konsentrasjon av makt:** Selv om det er en klar maktfordeling, kan formannskapet få stor makt hvis det ikke er tilstrekkelig kontroll fra kommunestyret, noe som kan føre til at enkelte saker prioriteres over andre.
- **Mindre fleksibilitet:** Beslutningene i formannskapet kan være mindre fleksible, ettersom de må forberedes grundig før de legges fram for kommunestyret. Dette kan hemme rask respons på akutte behov.
- **Svakt forhold til innbyggerne:** Det kan være vanskeligere for innbyggerne å følge med på og påvirke beslutningsprosessene, ettersom formannskapets arbeid ofte er mer lukket enn parlamentets debatter.
- **Potensial for politisk stagnasjon:** I kommuner med lite politisk opposisjon kan det føre til stagnasjon og mangel på utfordringer i beslutningene som ta

Fordelen med en parlamentarisk styringsform

- **Responsivitet:** Parlamentarismen kan være mer responsiv til folkets ønsker, ettersom fylkesrådet må ha støtte fra flertallet i parlamentet for å kunne styre.
- **Fleksibilitet:** Fylkesrådet kan tilpasse seg endringer i det politiske klimaet raskere, for eksempel ved å bytte ut ministre eller danne nye koalisjoner.
- **Direkte ansvarlighet:** Fylkesrådet kan bli stilt til ansvar direkte av fylkestinget, noe som kan føre til mer ansvarlige beslutninger.
- **Politisk engasjement:** Den politiske dynamikken i et parlamentarisk system kan føre til økt engasjement blant partiene og innbyggerne, og fremme debatt og diskusjon.

Ulemper med en parlamentarisk styringsform

- **Ustabilitet:** Endringer i fylkesråd eller koalisjoner kan føre til politisk ustabilitet, noe som kan hemme langsiktige prosjekter og beslutninger.
- **Partipolitikk fremfor helhet:** Det kan bli for mye fokus på partipolitikk og maktkamper, noe som kan gå på bekostning av gode, helhetlige beslutninger.
- **Kompleksitet i samarbeid:** Koalisjoner kan skape kompliserte forhandlinger som kan forsinke viktige beslutninger.
- **Risiko for populisme:** Fylkesrådet kan bli fristet til å ta kortsiktige beslutninger for å opprettholde popularitet, i stedet for å fokusere på langsiktige løsninger.
- **Fragmentering:** I et system med mange partier kan det være utfordrende å danne stabile regjeringer, noe som kan skape forvirring og usikkerhet blant innbyggerne.

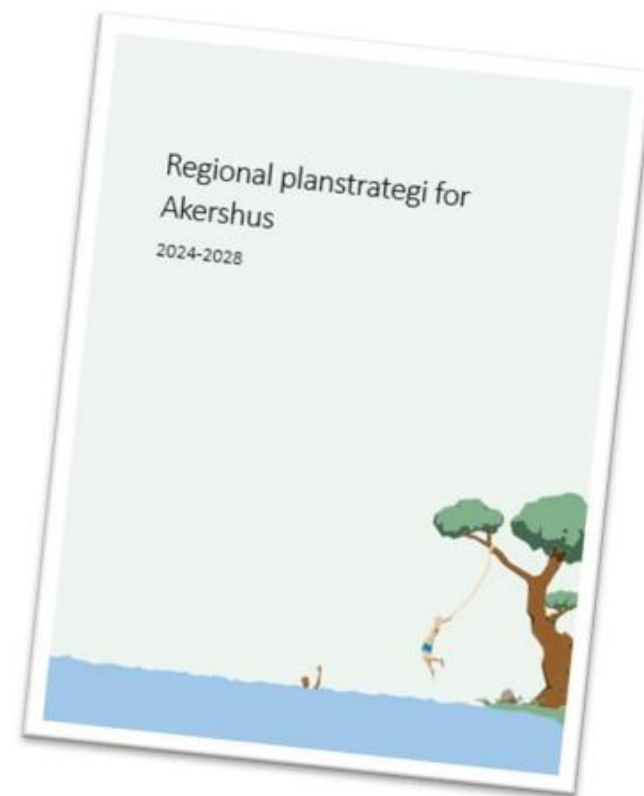
I praksis

- ◆ Studier som er gjort ang forholdet mellom folkevalgte og administrasjon er at det er preget av gjensidig respekt i både formannskapskommuner og parlamentariske kommuner.
- ◆ Arbeidet i komiteene oppleves som viktige politiske verksted

Hva skjer a?

Regional planstrategi

- Fylkeskommunen foreslår følgende brede regionale planer i perioden 2024-2028:
 - Regional plan for økt livskvalitet og deltakelse
 - Regional plan for kompetanse og verdiskaping
 - Regional plan for areal og mobilitet

Regionalt planarbeid i Akershus

- Strategisk retning for Akershus
- Regional plan for Akershus og Oslo
- Regional plan for Akershus

Regionale planer i samarbeid med Oslo

- Regional plan for kompetanse og verdiskaping
- Regional plan for areal og mobilitet
- Planprosess:

Planprogram

- Formål med planarbeidet
- Medvirkning
- Fremdrift
- Alternativer som skal vurderes
- Organisering

Utarbeide plan

- Plantema
- Retningslinjer (AM)
- Handlingsprogram
- Indikator

Gjennomføre plan

- System for oppfølging
- Koble til ØP

Medvirkning

Forankring

Regional plan for økt livskvalitet og deltakelse

- Baseres på plangrunnlaget fra Viken
 - Inkludering, deltakelse, livskvalitet, stedsutvikling, klima, kultur, frivillighet, friluftsliv mm.
- Fokus på å gjøre tilpasninger til Akershus
- Medvirkning og prosess særlig knyttet til å utarbeide første versjonen av et handlingsprogram
 - Mål om å synliggjøre regionale satsninger for dette viktige området
- Høringsperiode 21. juni – 20. september 2024
- Planlegges for vedtak desember 2024

Regional plan for kompetanse og verdiskaping

- Arbeidet bygger videre på gjeldende regionale plan for innovasjon og nyskaping i Oslo og Akershus (vedtatt 2015)
- Viktige underlag for arbeidet:
 - Plangrunnlag fra Viken (ferdigstilt 2023)
 - Nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging 2023-2027
 - Planstrategier for Akershus og Oslo 2024-2027/2028, forslag til Oslo kommunes samfunnsdel
 - Nye nasjonale og internasjonale mål og avtaler

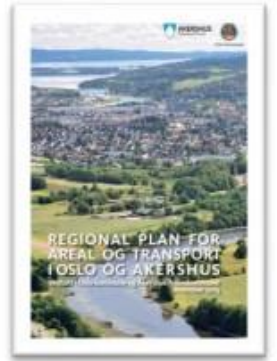

Planprogram for kompetanse og verdiskaping:

- Høringsutkast planprogram:
 - Politisk behandling oktober
 - Høring nov-januar
 - Vedtak FT april 2025
- Deretter starter arbeidet med selve planen.
- Medvirkning:
 - 11/9: økosystemet for innovasjon og entreprenørskap i Oslo og Akershus
 - 17/9: kommunenes næringsansvarlige i Akershus (plansjefer og planleggere)
- Høring november-desember 2025
 - 20/11: høringsseminar

Regional plan for areal og mobilitet

- Arbeidet bygger videre på gjeldende regionale plan for areal og transport for Oslo og Akershus (vedtatt 2015)
- Viktig input for arbeidet:
 - Evaluering av gjeldende plan (gjennomført 2022-2023)
 - Plangrunnlag fra Viken (ferdigstilt 2023)
 - Planstrategier for Akershus og Oslo (vedtas 2024)
 - Nye nasjonale og internasjonale mål og avtaler

Planprogram for areal og mobilitet

Planprogrammet vil ta opp:

- Oppdaterte mål for planen
- Differensiering
- Vurdere nye tema inn i planen
- Medvirkningsopplegg
- Fremdrift for planarbeidet (må veies opp mot omfang av medvirkning og tematisk bredde)

Medvirkning

- 6/9 – møte med kommunedirektører
- 13/9 – regionalt planforum, møte med regionale og statlige myndigheter
- 9/10 – møte med plansjefer og planleggere i kommunene (plantreff)
- 8/11 – møte med ordførere
- Des-feb – høring
- Høringsseminar ila. høringen

Akershus - endring i utgiftsutjevningen 2024-25

Utgiftsutjevningen i statsbudsjett 2024: - 2 193 mill. kr*

Utgiftsutjevningen i statsbudsjett 2025: -2 632 mill. kr*

*Ihht. Beregningsteknisk dokumentasjon til statsbudsjettet til Prop. 1 S (2024-2025)
Inntektssystemet for kommunar og fylkeskommunar 2024 (Grønt hefte)

=> økt trekk i utgiftsutjevningen fra statsbudsjettet i 2024 til statsbudsjettet 2025

for Akershus på om lag **439 mill. kr**

Fylkesrådet hadde tatt høyde for økt trekk i utgiftsutjevningen fra 2024 til 2025 på ca **190 mill. kr** i sitt inntektsanslag for 2025 (arbeid utført i perioden juni- september)

Akershus fikk et ytterligere trekk i utgiftsutjevningen i statsbudsjettet for 2025 på ca **250 mill. kr**

